

УДК 636:7:612.621:636.8:612.621 (045)

КОРЕЙБА Л.В., канд. вет. наук, доц. кафедри хірургії та акушерства
сільськогосподарських тварин;

ГАРАЩУК М.І., канд. вет. наук, доц. кафедри клінічної біохімії та фізіології;

ГУДЗОВАТИЙ Р.С., магістр

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

lyudkorFLK@gmail.com

ВПЛИВ СЕЗОНІВ РОКУ НА ФУНКЦІЮ РОЗМНОЖЕННЯ У САМИЦЬ М'ЯСОЇДНИХ ТВАРИН

Розмноження тварин може ускладнюватися специфічними несприятливими чинниками, зокрема високою температурою навколишнього середовища, інтенсивним сонячним випромінюванням тощо. Середньорічні та середньомісячні значення температури залежать від кількості сонячної радіації, яку отримує поверхня, і сезонних змін циркуляції атмосфери. Зміни температури повітря протягом року майже збігаються з річним надходженням радіації.

Тепловий стрес виникає, коли навколишнє середовище змушує внутрішню температуру тіла перевищувати нормальний діапазон і може мати великий вплив на більшість аспектів репродуктивної функції – це: формування гамет, скорочення тривалості й інтенсивності тічки, ембріональний розвиток, а також ріст та розвиток плода. Потенційний вплив теплового стресу на тварин можна побачити вивчивши сезонні тенденції у репродуктивній функції [1, 4–7].

Мета наших досліджень полягала у вивченні впливу сезонів року на функцію розмноження у самиць м'ясоїдних тварин.

Самиця kota звичайного – це поліциклічна тварина, статевий цикл якої має сезонний характер і пов'язаний з тривалістю світлового дня. Кішка здатна до запліднення впродовж певного часу року. В цей час статевий цикл у неї відновлюється декілька разів. Собака належить до моно- чи дициклічних тварин. Тічка у собак настає декілька разів на рік незалежно від сезону року [2].

Дослідження проводили впродовж 2019–2020 рр. в умовах приватних розплідників для котів та собак міста Дніпро. Періодизацію статевого циклу у самиць kota звичайного та собак проводили за А.П. Студенцовим. Зміну феноменів стадії збудження визначали візуальним спостереженням (зміна поведінки тварини) [3].

Місто Дніпро розташовано в південно-східній частині України з помірно континентальним кліматом, м'якою зимою і теплим (інколи спекотним) літом. В останні роки (2019–2020 рр.) зафіксована найнижча температура повітря у січні становила -20–27 °С і найвища у липні 35–37 °С.

Температура повітря в Дніпрі, так само як і загалом на Землі, має тенденцію до підвищення. Коли температура зовнішнього середовища підвищується, більшість собак шукають прохолодні тіністі місця. Особливо кішки і собаки брахіцефали краще себе почувають прохолодними в жарку пору року.

Нашими дослідженнями встановлено, що в умовах Дніпровського регіону, де влітку за високої температури зовнішнього середовища за теплового стресу лише у частки самиць м'ясоїдних тварин чітко проявлялись ознаки тічки з наступною плідотворною в'язкою.

Так, у 2019 році в червні в умовах розплідників з 30-ти собак породи Померанський шпіц та Вельш Коргі Пемброк були осемінені лише 5 (20 %) тварин. Влітку у 2020 році з 38 собак чіткий прояв ознак тічки мали 13 (34,2 %). З них у 4 (16,16 %) самиць Померанського шпіца у 9 (42,85 %) самиць Вельш Коргі Пемброк тічку і в'язку реєстрували у червні та серпні (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості прояву стадії збудження статевого циклу у самиць м'ясоїдів за різних сезонів року

Вид / порода тварин	Загальна кількість тварин	Сезони року											
		зимовий період			весняний період			літній період			осінній період		
		грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад
собаки:		2019 р.											
Померанський шпіц	7	1					2				1		3
Вельш Коргі Пемброк	23	7		6				5					5
кішки:		2019 р.											
Шотландська	105	8	8	13	9	13	6	7	7	8	9	7	10
Екзотична короткошерста	7			2	3								2
собаки:		2020 р.											
Померанський шпіц	24	2	2	2	2	3	2	2		2	3	2	2
Вельш Коргі Пемброк	21	4		4				6		3			4
кішки:		2020 р.											
Шотландська	68	5	8	8	7	3	3	4	4	5	9	8	4
Екзотична короткошерста	6				4	1					1		

Найвищий відсоток осіменіння собак припадав на осінньо-зимовий період в 2019 році – 23 (76,66 %) порівняно з весняно-літнім (у травні та червні реєстрували лише 7 (23,33 %) в'язок. Впродовж 2020 року, окрім спекотного липня, тічку і в'язку реєстрували в усіх 24 (100 %) самиць Померанського

шпица. У самиць Вельш Коргі Пемброк найвищий відсоток (79,19 %) на в'язку припадав осінньо-зимовий період, найнижчий влітку (червень і серпень) – 42,85 %.

Отже, кількість самиць Померанського шпица та Вельш Коргі Пемброк, у яких чітко проявлялися ознаки тички та охоти з наступною плідною в'язкою у жарку пору року (липень-серпень), у 2019 році становила 16,16 % проти 83,33 % в прохолодну; в 2020 – 28,88 % проти 71,11 % відповідно.

У самиць ката звичайного шотландської породи стадія збудження статевого циклу проявлялася в усі сезони року. Впродовж 2019–2020 рр. в умовах розплідників мали чіткий прояв тички та охоти усі тварини. Найвищий відсоток осіменіння у 2019 року припадав на осінній (24,76–30,88 %), зимовий (27,61–30,88 %) та весняний період року (26,66–19,11 %); дещо нижчий у літній – (20,95–19,11 %) (табл. 1).

В екзотичних короткошерстних кішок стадію загального збудження статевого циклу з наступною в'язкою реєстрували впродовж усього року. Найвищий відсоток осіменіння припадав на зимово-весняний (71,42 %), найнижчий (28,57 %) – в осінній сезони року.

Список використаної літератури

1. Воспроизводительная способность коров в зависимости от их возраста и сезона / М. Куковинец, Т. Шевченко, В. А. Буров, Л. В. Корейба // Актуальні проблеми тваринництва : матеріали I (XIV (XXVI) регіональної конф. молодих вчених. Дніпропетровський ДАУ. Дніпропетровськ, 2005. С. 82–84.

2. Дюльгер Г. П. Физиология размножения и репродуктивная патология собак. Москва : Колос, 2002. 152 с.

3. Корейба Л. В. Практичне акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин : навч. посіб. Дніпропетровський ДАЕУ. Дніпропетровськ, 2016. Ч. 1. 220 с.

4. Тепло- и холодоустойчивость домашних животных. Эколого-генетическая природа различий / отв. ред. Ю. О. Раушенбах. Новосибирск, 1975. 353 с.

5. Somero, G. N. (2011). Comparative physiology: a «crystalball» for predicting consequences of global change. *American Journal of Physiology-Regulatory, Integrative and Comparative Physiology*, 301(1), R1–R14. doi:10.1152/ajpregu.00719.2010.

6. Stokes, C. J., Howden, S. M., Ash, A. J., Garnsworthy, P.C., & Wiseman, J. (n.d.). ADAPTING LIVESTOCK PRODUCTION SYSTEMS TO CLIMATE CHANGE. *Recent Advances in Animal Nutrition*, 115–134. doi:10.7313/upo9781907284656.007.

7. Romm, J. (2018). Extreme Weather and Climate Change. *Climate Change*. doi:10.1093/wentk/9780190866112.003.0002.